

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobce: **L. D., X**, bez státní příslušnosti,
hlášený pobyt: X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2024, č.j. OAM-1695/ZA-ZA11-ZA03-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 20. 6. 2024, č.j. OAM-1695/ZA-ZA11-ZA03-2023, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se včas podanou žalobou domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

2. Z napadaného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný se nejprve zabýval otázkou, ve vztahu k jaké zemi má posuzovat důvodnost žádosti o mezinárodní ochranu. Žalobce totiž dříve žil na území Náhorního Karabachu a je osobou bez (mezinárodně uznané) státní příslušnosti. Žalovaný naznal, že zemí posledního trvalého bydliště žalobce ve smyslu § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu je Arménie, neboť právě tam žalobce před odchodem do České republiky naposled pobýval. Správní orgán zdůraznil, že Arménská republika mu po útěku z Náhorního Karabachu poskytla pomoc a žalobce má navíc možnost požádat si o udělení arménského státního občanství. Žalovaný si proto v průběhu správního řízení opatřil informace o politické a bezpečnostní situaci, stavu dodržování lidských práv, vojenské službě a mobilizaci v Arménii. Věc posoudil právě na jejich základě, ve spojení s výpovědí žalobce, jím doloženými materiály a výpisy z evidence cizinců. Dospěl přitom k závěru, že žalobce neuvedl žádné skutečnosti ohledně vyvíjení politické činnosti, pročež za ni nemůže být pronásledován. V Arménii nemá důvod pociťovat ani obavu z pronásledování kvůli své rase, pohlaví, náboženství, národnosti či příslušnosti k sociální skupině. Správní orgán zdůraznil, že žalobci na území Arménie nehrozí žádné nebezpečí ze strany ázerbájdžánských orgánů, neboť celé území Arménské republiky je pod kontrolou jejích úřadů. Žalobce nesplnil podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny a žalovaný neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu. Správní orgán naznal, že žalobci nehrozí ani skutečné nebezpečí vážné újmy. Akcentoval přitom, že s ohledem na zásadu subsidiarity je žadatel o mezinárodní ochranu povinen nejprve hledat pomoc v místě svého posledního trvalého bydliště, pročež se žalobce měl obrátit na arménské orgány.

II. Podání účastníků

II.A Žaloba

3. Proti napadenému rozhodnutí brojí žalobce žalobou, již se domáhá jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Namítá porušení § 2 odst. 1, § 3, § 50 odst. 2, 3 a 4, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a dále § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu. Konkrétně uvádí, že mu měl být udělen azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu, případně alespoň doplňková ochrana podle § 14a odst. 1, 2 písm. b) a c) zákona o azylu, neboť má odůvodněné obavy z pronásledování z důvodů svého etnického původu. On a jeho rodina totiž patří k Arménům žijícím na území Náhorního Karabachu, který je nyní pod ázerbajdžánskou vládou. Zdůrazňuje, že 21 let pracoval jako zdravotník bezpečnostních složek, pročež by mohl být v Náhorním Karabachu považován za nežádoucí osobu.
4. Žalobce předně nesouhlasí s tím, že Arménie byla zemí jeho posledního trvalého bydliště. Poukazuje na podmínku uvedenou v § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu spočívající v tom, že se musí jednat o stát, ke kterému si vytvořil vazby trvalejší povahy. On si však k Arménii žádné vazby nevytvořil, neboť celý život pobýval v oblasti Náhorního Karabachu, kde měl zajištěnu práci i bydlení. Je sice pravdou, že se hlásí k arménské národnosti, ale jeho žádost nelze posuzovat ve vztahu k této zemi, neboť na jejím území dlouhodobě nežil. V Arménii strávil pouze dva měsíce, pobýval tam v říjnu a listopadu 2023 poté, co s rodinou utekl z Náhorního Karabachu, následně

odcestoval přes Řecko do České republiky. Jedná se pro něj o cizí zemi, kde nikdy neměl svůj domov. Určení Arménie (která je řazena mezi bezpečné země původu) jako státu jeho posledního trvalého bydliště žalovanému neumožnilo věc posoudit komplexně a správně zjistit skutkový stav. Žalobce zdůrazňuje, že oblast Náhorního Karabachu je od 1. 1. 2024 součástí Ázerbájdžánu. Jelikož Arménii nelze považovat za zemi jeho posledního trvalého bydliště, jsou irelevantní tvrzení žalovaného, že v Arménii mu nehrozí pronásledování z důvodu národnosti, stejně jako že území Arménské republiky je pod kontrolou jejích orgánů a ázerbájdžánské státní úřady zde nemají žádné pravomoci.

5. Dále žalobce popisuje historii Náhorního Karabachu a vývoj konfliktu v této oblasti. Zdůrazňuje, že správní orgán se vůbec nezabýval situací na daném území a postavením arménského obyvatelstva, které neuprchlo. Žalobce též tvrdí, že nepřicházela v úvahu možnost vnitřního přesídlení jejich rodiny v rámci Arménie, což v žalobě podrobně odůvodňuje.

II.B Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že námitky žalobce nepovažuje za důvodné, protože navrhl zamítnutí žaloby. Je přesvědčen, že státem posledního trvalého bydliště žalobce byla bezesporu Arménie. Žalobce totiž v této zemi před odchodem do České republiky pobýval poté, kdy byl nucen opustit území Náhorního Karabachu. Byla mu zde poskytnuta pomoc a má možnost požádat si o udělení arménského občanství. Tato fakta dle žalovaného nelze zpochybnit délkou pobytu žalobce na tomto území pouze v řádu měsíců. Žalobce svou argumentaci staví toliko na subjektivní nespokojenosti s pomocí poskytovanou migrantům v Arménii a na komplikacích provázejících pobyt jeho rodiny v této zemi. Žalovaný dále poukazuje na to, že Arménie je původní domovinou žalobce bližší nejen teritoriálně, ale také z hlediska užívání arménského jazyka a příslušnosti k arménské apoštolské církvi, k níž se žalobce s rodinou hlásí. Z oblasti Náhorního Karabachu přitom do Arménie uprchla početná skupina čítající přes 100 tisíc osob. Žalovaný nespatřuje žádný důvod, proč by měl být žalobce nucen navrátit se do Náhorního Karabachu ovládaného nyní Ázerbájdžánem. V Arménii mu nehrozí pronásledování ani nebezpečí vážné újmy.

II.C Replika žalobce

7. Žalobce replikou reagoval na vyjádření žalovaného. Opakuje v ní, že Arménie nebyla cílovou destinací jeho rodiny po útěku z Náhorního Karabachu, nikoho tam neznají, neplánovali se tam dlouhodobě usadit. Délka jejich pobytu v Arménii závisela na přípravách na cestu, navíc měli čerstvě narozené dítě. Žalovaný v napadeném rozhodnutí nepojednává o tom, jaké „vazby trvalejší povahy“ ve vztahu k Arménii u žalobce shledal.

III. Posouzení věci krajským soudem

8. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě stanovené v § 32 odst. 1 písm. b) zákona o azylu.

9. V souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s.ř.s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání.
- Při posuzování věci měl přitom na zřeteli čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), který zakotvuje povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu účinný opravný prostředek. Dle odst. 3 tohoto ustanovení pak lze za účinný opravný prostředek považovat pouze takový prostředek, který zabezpečuje *„úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU[.]“* S ohledem na promeškání transpoziční lhůty ze strany českého zákonodárce se citované ustanovení procedurální směrnice vyznačuje (pro řízení zahájená na základě žádostí o mezinárodní ochranu podaných po 20. 7. 2015) vertikálním přímým účinkem a je povinností krajského soudu přihlížet v řízení i k případným novým skutečnostem, ačkoliv nemohly být žalovanému správnímu orgánu v době jeho rozhodování známy.
10. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání.
11. Po posouzení věci dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.
12. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce dne 12. 12. 2023 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. V rámci údajů poskytnutých k této žádosti žalobce dne 21. 12. 2023 mimo jiné uvedl, že se narodil v roce 1980 v Stepanakertu v Náhorním Karabachu, má občanství Náhorního Karabachu, je arménské národnosti, hovoří arménsky, není členem žádné politické strany. Má manželku a tři děti, všichni mají státní příslušnost Náhorního Karabachu. Jejich poslední společné bydliště ve vlasti bylo ve městě Stepanakert v Náhorním Karabachu. Dne 29. 9. 2023 museli celá rodina Náhorní Karabach opustit, protože do jejich města vstupovala ázerbajdžánská armáda a všem hrozilo nebezpečí. Dne 2. 10. 2023 dorazili do Jerevanu v Arménii, kde ale nikoho neznají. Manželka žalobce byla s dítětem v nemocnici a on se snažil sehnat vízum pro vycestování. Dne 8. 12. 2023 odletěli do Atén v Řecku a odtud do Prahy. V žádném jiném státě žalobce o mezinárodní ochranu nežádal.
13. Při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 21. 12. 2023 žalobce mimo jiné sdělil, že došlo k ozbrojenému napadení Stepanakertu ze strany ázerbajdžánské armády, město bylo letecky bombardováno, během útěku se střílelo na civilisty. Chodily SMS, že mají odejít do Arménie. Nebyla jiná šance než zemřít nebo utéct. V Náhorním Karabachu žalobce žil 43 let, nechtěl území opustit, měl tam domov, pozemek, choval včely, pěstoval ovoce a zeleninu. Možnost zůstat v Stepanakertu však nepřicházela v úvahu, protože způsob života a náboženství jeho rodiny jsou odlišné od toho ázerbajdžánského. Navíc žalobce sloužil v bezpečnostních složkách, takže by jej hned zabili. Dostal arménský cestovní pas, aby vůbec mohl někam cestovat. Jelikož Náhorní Karabach není uznaný stát, tak karabašský cestovní doklad neexistuje. Na pase je uveden určitý specifický kód, podle které se pozná, odkud daná osoba pochází. V České republice žije jeho bratr.

14. Žalovaný při svém rozhodování vycházel z následujících zpráv, které jsou součástí správního spisu: Informace OAMP ze dne 7. 3. 2023: *Arménie – Bezpečnostní a politická situace v zemi - Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv*; Informace OAMP ze dne 8. 6. 2023: *Arménie – Informace Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska z ledna 2023 – Tematická zpráva k informacím o zemi původu ohledně vojenské služby a mobilizace v Arménii*; Informace OAMP ze dne 20. 6. 2023: *Arménie – Konflikt o Náhorní Karabach – Vývoj po uzavření příměří z listopadu 2020, Postavení branců/vojáků základní služby, Mírové rozhovory v 1. pololetí roku 2023*; Informace OAMP ze dne 3. 10. 2023: *Arménie – Hodnocení Arménie jako bezpečné země původu*; Informace OAMP ze dne 22. 11. 2023: *Arménie – Karabašští uprchlíci v Arménii – Přístup arménských úřadů, Dopady na vnitropolitickou situaci v Arménii*. Dále žalovaný vycházel z listinných důkazů předložených samotným žalobcem.
15. Soudu je z jeho úřední činnosti známo, že manželka žalobce A. M. (nar. X) a jeho děti A. D. (nar. X), K. D. (nar. X) a J. D. (nar. X) taktéž požádali o mezinárodní ochranu v České republice. Žalovaný jim rozhodnutím ze dne 20. 6. 2024, č.j. OAM-1694/ZA-ZA11-ZA03-2023, mezinárodní ochranu neudělil. Jejich žalobu proti tomuto rozhodnutí Krajský soud v Brně vede pod sp. zn. 32 Az 17/2024.
16. Primární otázkou, kterou se musel žalovaný v projednávané věci zabývat, bylo určení země, ve vztahu k níž je třeba posuzovat důvodnost žalobcem podané žádosti o mezinárodní ochranu. Žalobce totiž nemá státní občanství Arménie ani Ázerbájdžánu, nýbrž on sám uvedl, že je státním příslušníkem Náhorního Karabachu. Žalovaný jej proto (dle soudu zcela správně) považoval za osobu bez státní příslušnosti. V takovém případě je třeba jím tvrzenou hrozbu pronásledování a nebezpečí vážné újmy posuzovat ve vztahu ke státu jeho posledního trvalého bydliště.
17. Podle § 12 písm. b) zákona o azylu platí, že *azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*
18. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu platí, že *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*
19. Podle § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu platí, že *státem posledního trvalého bydliště je stát, ve kterém osoba bez státního občanství před vstupem na území pobývala a vytvořila si k tomuto státu vazby trvalejší povahy.*
20. K aplikaci tohoto (resp. předchozího totožně formulovaného) ustanovení již existuje judikatura Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“). Ten především v rozsudku ze dne 31. 7. 2008, č. j. 2 Azs 46/2008-58, vyslovil, že „*v případě osoby bez státní příslušnosti (apatridy) nelze při určování země jejího původu ustat pouze na zjištění státu, na jehož území*

před vstupem do České republiky pobývala, ale je vždy nutno zabývat se též splněním druhé podmínky jejího „trvalého bydliště“, kterou je existence vazeb trvalejší povahy k té které zemi“ (toto rozhodnutí bylo následováno v rozsudcích NSS ze dne 25. 11. 2010, č. j.6 Azs 29/2010-85, ze dne 30. 9. 2014, č. j. 4 Azs 122/2014-43, ze dne 19. 4. 2018, č. j. 9 Azs 361/2017-33; taktéž bylo reflektováno v literatuře, srov. ABBASI, K. *Judikatura NSS: Apatridé*. Soudní rozhledy, 2018, č. 3, s. 74-77).

21. Následně v rozsudku ze dne 30. 4. 2015, č. j. 2 Azs 112/2014-66, NSS doplnil, že „důvodová zpráva k azylovému zákonu za vazbu trvalejší povahy k určitému státu považuje vazbu ke státu, kde tato osoba měla zejména rodinu, zaměstnání, kde podnikala nebo se dlouhodobě zdržovala. (...) Pro správní orgán vystupující v řízení o udělení mezinárodní ochrany je nutné místo trvalého bydliště žadatele jednoznačně určit, a to z dostupných údajů a podle faktické situace.“ NSS opětovně „kritizoval posouzení trvalého bydliště stěžovatele jen na základě posledního místa, kde stěžovatel před příchodem do České republiky bydlel, aniž by bylo zjišťováno, ke které z uvedených zemí si stěžovatel vytvořil vazby trvalejší povahy.“ V usnesení ze dne 30. 9. 2014, č. j. 3 Azs 57/2014-33, pak NSS konstatoval, že „u osob bez státní příslušnosti jsou relevantní podmínky posuzovány ve vztahu ke státu posledního trvalého bydliště. Stěžovatel neurčoval, že by před příchodem do České republiky dlouhodobě pobýval v jiném státu“, pročež soud za jeho poslední trvalé bydliště považoval právě tento stát.
22. K problematice posledního trvalého bydliště žadatele o azyl, byť v kontextu možnosti jeho tzv. vnitřního přesídlení, lze dále poukázat také na následující právní názor: „Jedním z významných údajů pro posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany je místo posledního bydliště žadatele v zemi původu, tedy místo, ve kterém cizinec naposledy trvale žil před odjezdem ze země původu a u kterého lze za běžných okolností očekávat, že by se v něm v případě návratu do země původu opět usadil. Není proto rozhodné místo evidenčního pobytu. Pokud se například při své cestě do ČR žadatel zastavil na kratší dobu v jiném místě, nestává se tím toto místo jeho bydlištěm, ve vztahu ke kterému by měla být žádost o mezinárodní ochranu posuzována“ (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2021, č. j. 48 Az 13/2021-26; obdobně rozsudek NSS ze dne 16. 10. 2020, č. j. 5 Azs 73/2019-61).
23. Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že v případě žalobce je nutno důvodnost žádosti o mezinárodní ochranu posuzovat ve vztahu k Arménii, která je zemí jeho posledního trvalého bydliště ve smyslu § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu. Tento svůj závěr žalovaný odůvodnil tím, že 1/ v Arménii žalobce před odchodem do České republiky pobýval, 2/ Arménská republika mu poskytla pomoc po jeho útěku z území Náhorního Karabachu, 3/ žalobce má arménský cestovní doklad (byť nikoliv jako státní občan Arménie) a 4/ může požádat o udělení arménského občanství (srov. str. 4 napadeného rozhodnutí).
24. Takovéto odůvodnění žalovaného však soud nepovažuje za dostatečné. Ze shora citovaného ustanovení § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu, stejně jako z poukazované rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu, jednoznačně vyplývá, že státem posledního trvalého bydliště žadatele o azyl může být pouze takový stát, ve kterém osoba bez státního občanství před vstupem na území České republiky pobývala a současně si k tomuto státu vytvořila vazby trvalejší povahy. Ty přitom mohou být

založeny zejména dlouhodobostí pobytu na tomto území, případně tím, že žadatel měl v daném státě své rodinné či pracovní zázemí. Touto obligatorní podmínkou se však žalovaný v napadeném rozhodnutí náležitě nezabýval, resp. dostatečným způsobem neodůvodnil určení Arménie jako místa posledního trvalého bydliště žalobce.

25. Z výpovědi žalobce, jejíž věrohodnost žalovaný nepozoroval, vyplývá, že se narodil na území Náhorního Karabachu, kde prožil celý svůj život. Právě zde vykonával kvalifikované zaměstnání (zdravotníka pro bezpečnost složky), měl dům, realizoval své zájmy (chování včel, pěstování zeleniny). Náhorní Karabach jakožto své celoživotní bydliště neopustil z vlastního dobrovolného rozhodnutí, nýbrž nuceně v důsledku invaze ázerbajdžánských vojsk. V důsledku změny politické, resp. bezpečnostní situace tedy spolu s celou rodinou (manželkou a třemi dětmi) uprchli do Arménie. Do Jerevanu dorazili dne 2. 10. 2023, následně dne 8. 12. 2023 letecky odcestovali do Evropy. V Arménii tedy pobývali pouze cca 2 měsíce. Nadto v Jerevanu dle jeho sdělení nemají žádné přátele. Žalobce zde nevykonával žádné zaměstnání, pouze se pokoušel zajistit pro svou rodinu dočasné ubytování. Jeho manželka byla s dítětem hospitalizována v nemocnici.
26. Za této situace žalovaný dostatečně nevysvětlil, v čem konkrétně dle něj spočívají ony nezbytné „vazby trvalejší povahy“, které by musel žalobce k Arménii za značně krátkou dobu svého pobytu zde získat, aby tento stát bylo možno považovat za referenční pro posuzování důvodnosti jeho obav z pronásledování a hrozící vážné újmy ve smyslu § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu.
27. Žalovaným prezentovaný stěžejní důvod spočívající v tom, že se v případě Arménie jedná o poslední území, na němž žalobce pobýval před svým odchodem do České republiky, nemůže obstát. Nejednalo se totiž o tak dlouhotrvající pobyt, který by prostým plynutím času bez dalšího vedl k vytvoření si hlubších osobních vazeb na dané území; žalobce zde navíc nepracoval a ani se v dané zemi nechtěl s rodinou usadit. Další argument uvedený žalovaným, že Arménská republika žalobci a jeho rodině poskytla po jejich útěku z území Náhorního Karabachu (alespoň nějakou) pomoc a zázemí, žalobce nerozporuje. Tato skutečnost však dle soudu není nikterak relevantní z hlediska určení skutečného místa posledního pobytu, k němuž měl žalobce vazby trvalejší povahy. Pouhé poskytnutí pomoci v určitém místě při útěku z dosavadního bydliště totiž nutně nezakládá bydliště nové, natož dlouhodobého charakteru. Je taktéž pravdou, že žalobce má arménský cestovní doklad. Sám žalovaný však ve svém rozhodnutí uvedl (převzal vysvětlení žalobce), že tento doklad nevyjadřuje žádný státoobčanský vztah žalobce k Arménii a byl mu vystaven toliko za účelem možnosti vycestovat do zahraničí; ostatně žalovaný považoval žalobce za osobu bez státní příslušnosti. Poukaz na disponování tímto dokladem tudíž není relevantní. Konečně žalovaný odůvodňoval své rozhodnutí ohledně místa posledního pobytu tím, že žalobce může požádat o udělení arménského občanství. Tato možnost se však týká výhradně budoucí (potenciální) situace žalobce v Arménii, je však mimoběžná s tím, kde žalobce naposledy dlouhodobě pobýval.
28. Soud naopak akcentuje, že území Náhorního Karabachu, na němž žalobce po celý život (tedy dlouhodobě a se všemi rodinnými i pracovními vazbami) pobýval, je nyní pod jurisdikcí Ázerbájdžánu. Žalovaný však nijak nevysvětlil, proč právě tento stát není

tím, ve vztahu k němuž je třeba hodnotit důvody pro udělení mezinárodní ochrany žalobci. Toto odůvodnění ovšem soud považuje za nezbytné a jeho absenci za pochybení žalovaného.

29. Všechny žalovaným shromážděné zprávy o zemi původu, její bezpečnosti a lidskoprávní situaci v ní, na jejichž základě posuzoval azylový příběh žalobce, se týkaly výhradně Arménie. Za situace, kdy ovšem žalovaný dostatečně neobjasnil, proč právě tento stát považoval za místo jeho posledního trvalého pobytu, nelze přezkoumat konkrétní žalobcem napadené závěry správního orgánu ohledně (ne)důvodnosti udělení mezinárodní ochrany. Ve vztahu k Ázerbájdžánu by totiž byly relevantní úplně jiné skutečnosti (zejména arménská národnost žalobce, jeho příslušnost k arménské apoštolské církvi, dřívější práce pro bezpečnostní složky Náhorního Karabachu), než které jsou podstatné ve vztahu k Arménii.
30. Žalovaný proto v dalším řízení znovu posoudí, který stát je státem posledního trvalého bydliště žalobce ve smyslu § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu. Soud zdůrazňuje, že správní orgán nezavazuje k tomu, jak má o této otázce uvážit. Neukládá mu tedy, že by tímto státem měl nutně být Ázerbájdžán či dokonce žádný formálně existující stát, ale specifická oblast Náhorního Karabachu, jak to požaduje žalobce ve své žalobě. Je třeba připustit, že situace žalobce je značně specifická v tom, že je osobou bez státní příslušnosti a území Náhorního Karabachu, na němž doposud žil, není prizmatem mezinárodního práva uznaným státem. Žalovaný proto bude muset v dalším řízení velmi precizně vysvětlit, na území jaké státní entity (zda Arménie, Ázerbájdžánu či Náhorního Karabachu) shledá poslední trvalé bydliště žalobce, ve vztahu k němuž bude jeho žádost posuzovat. Soud však konstatuje, že dosavadní žalovaným uvedené důvody, a to zejména skutečnost předcházejícího dvouměsíčního (a svým charakterem zjevně přechodného) pobytu žalobce v Arménii po úprku ze své domoviny, rozhodně nejsou dostatečné.
31. Ve vyjádření k žalobě žalovaný poukázal na další okolnosti, jako je teritoriální, kulturní, jazyková i náboženská blízkost Arménie; akcentoval též, že právě do této země uprchla početná skupina obyvatel Náhorního Karabachu. Tyto aspekty týkající se celkové situace uprchlíků arménské národnosti z oblasti Náhorního Karabachu mohou být dle soudu ve věci relevantní, bez dalšího se však netýkají faktického místa posledního dlouhodobé pobytu žalobce.
32. Bude tudíž na žalovaném, aby v dalším řízení všechny okolnosti projednávané věci (tedy jak pobytovou historii žalobce, tak situaci v Náhorním Karabachu a postavení uprchlíků z tohoto regionu bez mezinárodně uznávaného státního občanství) vyhodnotil a posoudil ve vzájemných souvislostech. Jeho úvahy však musejí být podřaditelné pod § 2 odst. 1 písm. n) zákona o azylu a naplnit všechny v tomto ustanovení uvedené podmínky.

IV. Závěr a náklady řízení

33. S ohledem na shora uvedené krajský soud dle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí kvůli nedostatečnému posouzení posledního trvalého bydliště žalobců a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve které bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

34. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl žalobce úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu však soud nezjistil žádné náklady, které by mohl žalobci přiznat, neboť ten nebyl zastoupen advokátem a žalobu i repliku podal osobně bez nákladů na poštovní služby; soud proto rozhodl tak, že se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává. Procesně neúspěšný žalovaný na náhradu nákladů řízení nemá právo.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

V Brně dne 26. června 2025

JUDr. Petr Polách v. r.
samosoudce